

küresel krizin yeni aktörleri dubai ve yunanistan

Emperyalist burjuvazinin tüketim çılgınlığının somut göstergesi olan Dubai'nin iflasa sürüklenmesi aslında hiç de sürpriz değil. Yine de birbiri ardına dikilen çirkin gökdelenlerin, denize toprak doldurularak inşa edilen palmiye ve dünya şeklindeki adalara yapılan lüks konut projelerinin şaşaalı olduğu ancak krizin boyutlarının derinleşmesi ile anlaşılır duruma geldi.

TAHİR OZAN

Küresel kapitalizmin krizi yeni adımlarla kendini hissettirmeye devam ediyor, mali sermayenin aktörleri ne zaman kriz geçti geçiyor gibi argümanlar kullansa hemen o söylemi yalanlayacak yeni gelişmeler ortaya çıkmaktadır. Hükümetler durgunluğu aşmak için hemen akabinde bol sıfırlı paketler açıklasalar da kriz yıpratıcı olmaya devam ediyor.

Mali piyasalarda başlayan kredi krizinin üretken sektör üzerindeki etkisinin bir depresyona yol açmasını önlemek için devreye giren kurtarma paketlerinin devlet bütçeleri üzerindeki mali yükü, tam da beklendiği gibi, yeni bir köpükle, yeni bir risk alanı yarattı. Devletlerin, Moody's'e göre 50 trilyon dolara ulaşan toplam mali sorumluluklarını azaltmak için devreye sokmaya hazırlandıkları politikalar ise iki dipli "W" tipi bir resesyon olasılığını arttırıyor. Son dönemde krize giren iki ülke Yunanistan ve Dubai incelenmeye değer ülkeler olarak karşımızda durmaktadır.

Yunanistan'da sene başında milli hasılanın %6'sı olarak hedeflenen 2009 bütçe açığının %12,7 gibi anormal yüksek bir oranda gerçekleşmesi krizi tetikleyen ana faktör iken küresel krizin ekonomide yarattığı daralmanın etkisi yadsınamaz. Geçmiş hükümetlerin de bu rekor açığa önemli bir katkısı söz konusu. Her ne kadar yeni iktidara gelen hükümet bütçe açığını kontrol altına almak için bazı önlemler planlamakta ise de, sosyal güvenlik harcamalarının da program çerçevesinde kesilecek olması ve ilave olarak kurumlardan bir defalık %10 ek vergi alınması, ülkenin kronikleşen bütçe açığının %3 seviyesine geri getirilebilmesi için daha ciddi yapısal tedbirler alınması gerekiyor.

Programda yer alan askeri harcamaların azaltılması ise pek mümkün görünmüyor. Çünkü ekonomik krize rağmen silah ihracatını yüzde 36,5 oranından artıran Alman silah sanayisinin en çok silah Türkiye ve Yunanistan'a sattığı bilinmektedir. Federal hükümetin 2008 yılı ile ilgili silah ihracat raporunu hâlâ açıklamamasına rağmen yapılan tahminlere göre 2007 yılında 3.67 milyar avro olan silah satışları 6 milyar avroya yaklaşmış bulunmaktadır. Borçlarına kefil olan AB'nin baronlarının, en çok silah ihracatı yapılan ülkeler sıralamasında ikinci olan Yunanistan'ın Almanya'yı kızdırmak pahasına askeri harcamalarını azaltmasına izin vermeyecekleri açıktır.

Ayrıca gelecek sürecin Yunan emekçileri açısından pek de olumlu olmayacağı yine programın satır

aralarından ve Komünist Parti sekreteri Papatya'nın programı savaş çağrısı olarak nitelenmesinden, işçi sınıfının kazanılmış haklarının sonuna kadar savunulacağını söylemesinden de anlaşılmalıdır.

İşin aslına bakılırsa, Yunanistan'ın, kolay borçlanmaya dayalı ekonomik büyümesinin içinin boş olması, küresel ekonominin dayattığı işbölümüne göre örgütlenmiş Yunan ekonomisinin daha çok finans sektöründe büyüme ve gelişme rotasını izliyor olması, diğer sektörlerin gelişkin olmaması, turizm sektöründen elde edilen gelirlerin düşmüş olması krizin temel unsurlarındandır. Her ne kadar Yunan bankaları doğrudan toksik varlıklara yatırım yapmadıkları için varlık krizinden etkilenmediler ise de, krizin reel sektör üzerinde yarattığı etkilerden kaçabilmiş değiller.

Kriz öncesi ekonominin büyümeye devam ettiği, bütçe açığının sürdürülebilir, borçların servis edilebilir olduğu imajı çok sürdürülemedi. İki ay önce seçimleri kazanarak hükümet olan sosyal demokratlar, maliyeyi devralınca, önceki hükümetin "verilerle oynayarak, piyasaları ve AB'yi atlatmış olduğu" ortaya çıktı. Yeni hükümetin elindeki veriler, gerçek bütçe açığının, önceki yönetimin varsaydığı iki katı, AB "istikrar paktı" sınırının dört katı olduğunu gösterdi.

Emperyalist burjuvazinin tüketim çılgınlığının somut göstergesi olan Dubai'nin iflasa sürüklenmesi aslında hiç de sürpriz değil. Küresel kriz olmadan önce Dubai'yi Las Vegas'a dönüştürme amacıyla yapılan gayrimenkul yatırımlarının tartışılması söz konusuydu. Birbiri ardına dikilen çirkin gökdelenlerin, denize toprak doldurularak inşa edilen palmiye ve dünya şeklindeki adalara yapılan lüks konut projelerinin şaşaalı olduğu ancak krizin boyutlarının derinleşmesi ile anlaşılır duruma gelmiştir. Yapım maliyetlerini bir kenara bıraksak bile, sıcak çöl ortamındaki bu binaların işletme masrafları bile altından kalkılacak boyutlarda değil.

Kriz ile birlikte işsizliğin artması ve büyük çoğunluğu beyaz yabancılardan oluşan yönetici sınıfların ülkeyi terk etmesi ise sonun başlangıcı oldu. Çünkü Dubai'de sömürülecek soyulacak artık pek bir şey kalmamıştı. Eğlence ise biraz ara verilse de dünyanın diğer merkezlerinde akmaya devam edecekti.

Gelinen noktada, Dubai Emirliği'nin sahibi olduğu "Dubai World" şirketinin borç ödemelerini Mayıs 2010'a kadar dondurması söz konusu. Aslında bu durum bir iflas durumu. Ancak, olayın bu şekilde yansıtılması bu şirkete kredi kullandırmış olan çoğu Batılı finans kurumu tarafından da rahatsız edici bulunacağı için, olay "borç erteleme" olarak yansıtılıyor.

Mali piyasalarda başlayan kredi krizinin üretken sektör üzerindeki etkisinin bir depresyona yol açmasını önlemek için devreye giren kurtarma paketlerinin devlet bütçeleri üzerindeki mali yükü, tam da beklendiği gibi, yeni bir köpükle, yeni bir risk alanı yarattı. Devletlerin, Moody's'e göre 50 trilyon dolara ulaşan toplam mali sorumluluklarını azaltmak için devreye sokmaya hazırlandıkları politikalar ise iki dipli "W" tipi bir resesyon olasılığını arttırıyor.

Bu noktada acaba hangi kuruluş Dubai World'ün 59 milyar dolara ulaşan borçlarını refinanse edebilir? Şeyh El Maktum'un verdiği 10 milyar avronun Dubai'nin borçlarına derman olması orta vadede mümkün görünmemektedir. Yüzde yüz bir devlet kuruluşu olmasına rağmen Dubai hükümetinin Dubai World'e finansman desteği sağlayamayacağını beyan etmesi ise durumun vehametini ortaya koyan diğer bir göstergedir.

Bu şartlar altında gözler petrol gelirleri nedeniyle mali durumu gayet iyi olan komşusu Abu Dabi'ye çevrilmiş durumda. Dubai World'ün aynı zamanda BAE'nin en büyük limanının da sahibi olması Abu Dabi'nin bu konuda tarafsız kalmasını önüyor. Özellikle, Abu Dabi'nin seçimlerinde Körfez ve İslam ülkelerinden olan alacaklıları tercih etmesi Dünya finans piyasalarında oldukça rahatsızlık yaratacak bir gelişme olur.

Bu iki ülkedeki gelişmeler küresel krizi ve Türkiye'yi ne ölçüde etkiler? Dubai ile iş ilişkisi olan özellikle müteahhitlik firmalarının alacaklarının ciddi şekilde aksaması beklenen bir gelişme. Bunun dışında Dubai World'ün iflas etmesi durumunda, bundan doğrudan etkilenen yabancı küresel bankaların yaşayacağı zafiyet, tamiri zor sonuçlara yol açabilir. Sorunun çözüldüğünü varsaysak bile küresel mali sermayenin elini cebine atmasını daha da zorlaştıracaktır.

Türkiye gibi yakın coğrafyadaki ülkelere kullandıkları kaynaklarında daha da azalma olması bu nedenle beklenmelidir. Yunanistan'daki gelişmeler ise, ister istemez Türkiye'nin zaten aksayan maliye politikası ve finansman imkanlarının da daha ciddi bir şekilde mercek altına alınmasına sebep olacaktır.

Diğer çerçevede ise emekçilerin sırtından istikrar sağlama çabası ciddi direnişlerle karşılaşacak gibi görünüyor. Bu durumda krizdeki diğer ülkelerin emekçilerinin de sokağa çıkmasını tetikleyeceği aşıkardır. Başbakanın size iş yok dediği tekel işçilerinin direnişinin kış ortasında her türlü havuz problemine karşın devam etmesi, itfaiyecilerin özelleştirilme ve taşeronlaştırma çabalarına direnmeleri, demiryolu işçilerinin direnişinin devam etmesi bu kışın oldukça sıcak geçeceğini göstermektedir.